

Література:

1. Булат М.А. Напрями державної бюджетної підтримки сільського господарства / М.А. Булат // Економіка АПК. – 2017. – № 3. – С. 46-50.
2. Пристемський О.С. Сучасний стан та дієвість державної підтримки сільського господарства [Електронний ресурс] / О.С. Пристемський // Фінансовий простір. - № 3 (27). - 2017. - Режим доступу: <https://fp.cibs.ubs.edu.ua/files/1703/17pospsg.pdf>
3. Про державну підтримку сільського господарства: Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

УДК 338.409.3

Юридичні науки

СУБ'ЄКТИ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА

Грабар В.О.

*Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола
м. Тернопіль, Україна*

ПОНЯТТЯ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Суб'єкти мають певну організаційно-правову форму, в якій здійснюється господарська або управлінська діяльність. Організаційно-правову форму можна визначити як передбачену або санкціоновану правом організаційну структуру, в якій діє суб'єкт господарювання. [3, с. 34-36].

Ознакою суб'єкта господарювання є те, що він має юридично відокремлене і закріплене за ним майно у формі основних фондів, оборотних коштів, інших цінностей. Також юридичною ознакою суб'єкта господарювання є його господарська правосуб'єктність. Суб'єкт господарювання має основу на законі можливість набувати від свого імені майнові та особисті немайнові права, вступати в зобов'язання, виступати у судових органах.

Отже, суб'єкти господарювання - це організації, які на основі юридичне відокремленого майна в межах своєї господарської

компетенції безпосередньо здійснюють господарську діяльність і використання її результатів або управлінську діяльність в економіці[8, с. 54-57].

ВИДИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ. ГРУПИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Враховуючи особливості функцій, господарське законодавство визначає правове становище таких суб'єктів господарювання, як: 1) підприємства та їхні структурні підрозділи; 2) об'єднання підприємств; 3) фінансові та посередницькі інститути; 4) громадяни-підприємці; 5) органи державної виконавчої влади в економіці. Крім того, у кожній з цих груп враховуються особливості правового становища окремих видів суб'єктів господарювання.

Суб'єктами господарської діяльності є також підрозділи підприємств (ст. 7 Закону України "Про підприємства в Україні") та інших господарських організацій. Другим видом суб'єктів господарювання є об'єднання підприємств, що визначається як господарська організація. Третім видом суб'єктів господарювання є так звані фінансові і посередницькі інститути, що належать до інфраструктури ринку. Загальна риса, яка їх об'єднує, - обслуговування ринку. Четвертим видом суб'єктів господарювання є громадяни-підприємці (громадяни України, іноземні громадяни, особи без громадянства). П'ятим видом суб'єктів господарювання є органи влади і органи адміністративно-господарського управління та контролю. Вищим органом у системі органів виконавчої влади є Кабінет Міністрів України. Центральні органи виконавчої влади можуть мати свої територіальні органи, що утворюються, реорганізуються і ліквідовуються в порядку, встановленому законодавством[9, с. 74-76].

ПОНЯТТЯ ТА ПІДСТАВИ ПРИПИНЕННЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Поняття припинення діяльності суб'єкта господарювання відсутнє в законодавстві України. Суттєва різниця між ліквідацією та реорганізацією полягає у тому, що в першому випадку

має місце остаточне припинення будь-якої діяльності якогось суб'єкта господарювання, у другому - припинення його функціонування в конкретній організаційно-правовій формі із заміною на нову. В обох випадках "припинення суб'єкта господарювання" суб'єкт, що припиняється, більше не існуватиме.

Під реорганізацією розуміють припинення юридичної особи з переходом всіх прав та обов'язків до правонаступника в порядку загального правонаступництва. Під правонаступником розуміють юридичну особу (юридичних осіб), до якої (яких) переходять усі права та обов'язки реорганізованої юридичної особи. Стаття 59 ГК України та ст. 104 ЦК України визначають чотири шляхи припинення суб'єкта господарювання: злиття, приєднання, поділ та перетворення[5, с. 439-441].

Державна реєстрація припинення юридичної особи позбавляє останнього статусу юридичної особи та є підставою для виключення з Єдиного державного реєстру підприємств і організацій України. [2, с. 141-144].

Чітке визначення підстав для державної реєстрації припинення діяльності суб'єктів господарювання дає Закон України "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців". Припинення юридичної особи в добровільному порядку здійснюється за:

- рішенням власника або уповноваженого ним органу, рішенням інших осіб - засновників суб'єкта господарювання чи їх правонаступників без наведення мотивів прийняття відповідного рішення за власною заявою;
- досягнення юридичною особою цілей та мети, закріплених в установчих документах та заради якої її було створено;
- закінчення певного строку, на який була розрахована діяльність юридичної особи (ч. 15 ст. 58, ч. 1 ст. 59 ГК України, ст. 33 Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців").

В примусовому порядку припинення юридичних осіб здійснюється за рішенням суду (господарського суду) у разі:

- визнання недійсним запису про проведення державної реєстрації через порушення закону, допущені при створенні юридичної особи, які не можна усунути;

- провадження діяльності, що суперечить установчим документам, або такої, що заборонена законом;

- невідповідності мінімального розміру статутного фонду юридичної особи вимогам закону

- наявності в Єдиному державному реєстрі запису про відсутність юридичної особи за вказаним її місцезнаходженням;

- неподання протягом року до органів державної податкової служби податкових декларацій, документів фінансової звітності відповідно до закону (ст. 58 ГК України, ст. 38 Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців").

Щодо фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності припинення підприємницької діяльності здійснюється у випадку:

- прийняття фізичною особою-підприємцем рішення про припинення підприємницької діяльності;

- постановлення судового рішення про визнання фізичної особи, яка є підприємцем, недієздатною або про обмеження її цивільної дієздатності;

- постановлення судового рішення про припинення підприємницької діяльності фізичної особи-підприємця з наступних підстав:

- 1) визнання фізичної особи-підприємця банкрутом;

- 2) провадження фізичною особою підприємницької діяльності, що заборонена законом;

- 3) неподання протягом року органам державної податкової служби податкових декларацій, документів фінансової звітності відповідно до закону (ст. 46 Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців") [6, с. 211-213].

Стосовно суб'єктів господарювання різних організаційно-правових форм "уповноваженими особами" на прийняття рішень

про їх припинення будуть, наприклад, для державних підприємств - міністерства, відомства; для казенних підприємств - Кабінет Міністрів України. Особливий статус надано податковим органам, які відповідно до п. 17 ч. 1 ст. 11 Закону України від 4 грудня 1990 р. № 509-ХІІ "Про державну податкову службу в Україні" (в редакції Закону від 24 грудня 1993 р.) мають повноваження звертатися у передбачених законом випадках до суду або господарського суду із заявою (позовною заявою) про скасування державної реєстрації суб'єкта господарювання; в усіх інших випадках відповідний позов подається органом реєстрації.

Президія Вищого арбітражного суду в роз'ясненні від 12 вересня 1996 р. № 02-5/334 "Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із створенням, реорганізацією та ліквідацією підприємств" визначає, що, приймаючи рішення про ліквідацію підприємства, про визнання недійсними установчих документів (рішення про створення підприємства), а так само про скасування державної реєстрації суб'єкта господарювання, господарський суд зобов'язує власника або орган, уповноважений створювати підприємство, здійснити ліквідацію в установленому порядку, якщо інше не передбачено законодавством[11, с. 216-218].

ВИСНОВКИ

Суб'єктами господарювання є – господарські організації – юридичні особи, створені відповідно до цивільного кодексу України, державні, комунальні та інші підприємства, створені відповідно до господарського кодексу, а також інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність зареєстровані у установленому законом порядку.

До законодавчого регулювання у створенні, припиненні діяльності та ліквідації суб'єктів господарської діяльності. Чинне законодавство надає власникові право використовувати майно, що належить йому, включаючи і засоби виробництва, для здійснення самостійної підприємницької діяльності або для підстави суб'єкта господарювання, зокрема із статусом юридичної особи. Закріплення в законодавстві подібного права

власника особливо важливе в умовах ринкової економіки. Припинення діяльності суб'єктів господарювання — юридичних осіб може здійснюватися двома способами — шляхом реорганізації або ліквідації в добровільному або примусовому порядку. Унаслідок реорганізації суб'єкт господарювання припиняє своє існування, проте його майно (сукупність майнових прав і обов'язків) не розподіляється між його учасниками (як при ліквідації), а переходить до створеного в результаті реорганізації іншого суб'єктові.

Література:

1. Булгакова І. Господарське законодавство України: Посібник/ Ірина Булгакова,; Академія адвокатури України, Школа адвокатської підготовки. - К.: Прецедент, 2006. - 141 с.

2. Вінник О. Господарське право : Курс лекцій/ Оксана Вінник,. - К.: Атіка, 2005. - 622 с.

6. Господарське право: Навчальний посібник у схемах і таблицях/ М. Л. Шелухін та ін.; За заг. ред. М. Л. Шелухіна; М-во освіти і науки України, Донецький юридичний ін-т при Луганському держ. університеті внутрішніх справ. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 611 с.

7. Крупка Ю. Господарське право України: Навчальний посібник для дистанційного навчання/ Юрій Крупка,; Ред. Н. Р. Малишева; Відкритий міжнародний ун-т розвитку людини "Україна". - К.: Університет "Україна", 2007. - 341 с.

8. Пилипенко А. Господарське право: Курс лекцій: Для студ. вуз./ А.Я.Пилипенко, В.С.Щербина,; Відп. ред. І.Д.Борис. - К.: Вентурі, 1996. - 288 с.

9. Щербина В. Господарське право : Підручник/ Валентин Щербина,; Шеф-ред. В. С. Ковальський; М-во освіти і науки України. - 2-е вид., перероб. і доп.. - К.: Юрінком Інтер, 2005. - 591 с.